

Відступлення Великої Палати Верховного Суду від правових висновків Верховного Суду у господарських справах 2021

Чергові правові висновки

Відділ аналітичної роботи та узагальнення судової практики

Щодо застосування норм іноземного права при розгляді справ у правовідносинах з іноземним елементом

Постанова КГС ВС від 28.07.2020 у справі №904/2104/19

Щодо можливості встановлення дійсного змісту норм іноземного права, в тому числі права Англії та Уельсу, виключно з джерела права, яким, на думку колегії суддів, є тільки відповідний нормативно-правовий акт, та про неналежність висновку експерта в галузі іноземного права як доказу у справі на підтвердження змісту норм іноземного права.

Постанова ВП ВС від 16.11.2021 у справі № 904/2104/19

Зважаючи на обов'язок суду застосовувати норми іноземного права при розгляді справ у правовідносинах з іноземним елементом, встановлення судом змісту норм іноземного права здійснюється *ex officio* (за офіційним принципом). Для реалізації цього обов'язку суд використовує такі способи здобуття інформації про іноземне право: (1) власне з'ясування змісту іноземного права суддею, у провадженні якого є справа; (2) використання експертних висновків; (3) дипломатичний порядок отримання такої інформації; (4) офіційний запит через Міністерство юстиції України; (5) отримання довідок через систему правової допомоги; (6) обмін правовою інформацією; (7) безпосередні зносини судів різних держав та з іншими компетентними органами; (8) встановлення іноземного права сторонами тощо. Такі правові висновки викладено КЦС ВС в постановах від 19.05. травня 2021 року у справі № 501/1350/17 та від 16.09.2020 у справі № 642/3886/18 за результатом розгляду справ з іноземним елементом. <http://reestr.court.gov.ua/Review/101990860>

Щодо доказів поширення недостовірної інформації

Постанови КЦС ВС від 09.09.2020 року у справі №759/6513/17, від 20.06.2019 справі №404/1691/16-ц, а також у постанові КГС ВС від 18.03.2021 у справі № 905/2137/19

Відповідно до змісту ч.4 та 5 ст.48 та ч.5 ст.64 ЗУ «Про телебачення і радіомовлення» доказом поширення телерадіоорганізацією спірної інформації в етері є лише оригінал запису передачі, що містить спірну інформацію, та/або отримана позивачем в порядку ч.5 ст.64 зазначеного Закону копія запису такої передачі.

Постанова ВП ВС від 07.12.2021 у справі № 905/902/20

Законодавство, що регулює відносини, пов'язані з поширенням недостовірної інформації шляхом передання її по радіо, телебаченню, не передбачає, що докази поширення такої інформації (докази транслявання чи ретранслявання телерадіоорганізацією передачі зі спірною інформацією) можуть бути отримані виключно в порядку, передбаченому Законом України «Про телебачення і радіомовлення». Відповідно до змісту вказаних норм, для досягнення мети здійснення судового розгляду, позивач має право надати або відеозапис, отриманий у порядку ст.64 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», або відеозапис з електронного інтернет-джерела (електронної платформи), на якому (якій) розміщено відеоролик. Якщо особа не має такого запису і надає копію, отриману з інших джерел, відповідно до ч.5 ст.96 ГПК України суд може витребувати відеозапис за наявності сумніву у відповідності поданого відеозапису оригіналу. Якщо відеозапис не зберігся взагалі, то сторони мають право доводити факти порушеного права у справі будь-якими доказами.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/102342551>

Щодо позовів про повернення земельної ділянки лісгосподарського призначення

Постанови КГС ВС від 04.02.2020 по справах № 911/3311/17, № 911/3574/17, 911/3897/17 та від 03.09.2020 у справі №911/3449/17; ВП ВС від 16.06.2020 у справі № 145/2047/16-ц , від 04.07.2018 у справі № 653/1096/16-ц

Постанова ВП ВС від 23.11.2021 по справі №359/3373/16-ц

- заволодіння громадянами та юридичними особами землями означає перехід до них права володіння цими землями, та про те, що заволодіння громадянами та юридичними особами землями лісгосподарського призначення є неможливим.;

- зайняття земельних ділянок фактичним користувачем (тимчасовим володільцем) треба розглядати як таке, що не є пов'язаним із позбавленням власника його права володіння на цю ділянку;

- визначальним критерієм для розмежування віндикаційного та негаторного позовів є наявність або відсутність в особи права володіння майном на момент звернення з позовом до суду; особа, яка зареєструвала право власності на об'єкт нерухомості, набуває щодо нього всі правоможності власника.

- володіння як фактичний стан слід відрізняти від права володіння. Зокрема, права володіння, користування та розпорядження майном належать власнику майна (ч.1 ст.317 ЦК України), незалежно від того, є він фактичним володільцем чи ні. Тому власник не втрачає право володіння нерухомим майном у зв'язку з державною реєстрацією права власності за іншою особою, якщо остання не набула права власності. Натомість така особа внаслідок реєстрації за нею права власності на нерухоме майно стає фактичним володільцем такого майна, але не набуває права володіння, доки право власності зберігається за попереднім володільцем. Отже, володіння нерухомим майном, яке посвідчується державною реєстрацією права власності, може бути правомірним або неправомірним (законним або незаконним). Натомість право володіння, якщо воно існує, неправомірним (незаконним) бути не може;

- зайняття земельних ділянок, зокрема фактичним користувачем, треба розглядати як таке, що не є пов'язаним із позбавленням власника його володіння цими ділянками;

- визначальним критерієм для розмежування віндикаційного та негаторного позовів є відсутність або наявність у позивача володіння майном; відсутність або наявність в особи володіння нерухомим майном визначається виходячи з принципу реєстраційного підтвердження володіння; особа, до якої перейшло право власності на об'єкт нерухомості, набуває щодо нього всі правоможності власника, включаючи право володіння. <http://reestr.court.gov.ua/Review/101829985>

Щодо вступу спадкоємця до складу учасників господарського товариства

Постанови КЦС ВС від 14.02.2018 у справі №740/2194/15-ц, КГС ВС від 05.11.2019 у справі №927/242/19 і від 08.08.2018 у справі №911/3215/17

До вирішення питання про вступ (прийняття) правонаступників померлого учасника, повноважність загальних зборів учасників визначається без урахування частки в статутному капіталі, яка належала померлому учаснику. У такому разі під час встановлення повноважності загальних зборів учасників слід враховувати голоси інших учасників товариства, які без голосів, що припадають на частку померлого учасника, становлять у сукупності 100 % голосів, що мають враховуватися під час визначення кворуму.

Постанова ВП ВС від 02.11.2021 у справі № 917/1338/18

Рішення про відмову у прийнятті до товариства спадкоємця приймають більш як 50 % загальної кількості голосів учасників товариства, включно з голосами, які припадають на частку учасника, який помер, хоча цей учасник (його представник) у голосуванні участі не бере. Єдиний учасник товариства, котрий володіє меншою часткою у статутному капіталі, не може скликати загальні збори та відмовити у прийнятті до товариства спадкоємців померлого учасника, котрий володів більшою часткою у статутному капіталі. Спадкоємці останнього, які виявили бажання брати участь у діяльності товариства, не можуть бути позбавлені права участі в ньому.
<http://reestr.court.gov.ua/Review/101829986>